

ДОВКІЛЛЯ І КЛІМАТ:

інформаційно-аналітичний огляд екологічної та кліматичної політики і права ЄС

березень 2018

Щоб отримувати огляди, надішліть листа з текстом "отримувати EUupdates" на адресу office@rac.org.ua

У ВИПУСКУ

Шановні друзі! Пропонуємо вашій увазі випуск «Довкілля і клімат: інформаційно-аналітичний огляд екологічної та кліматичної політики і права ЄС» за березень 2018 року.

У березні Європейська Комісія приділила увагу проблемам реєстрації, оцінки, авторизації та обмеження хімічних речовин на ринку ЄС, впорядкуванню законодавства з використання стійких органічних забруднювачів. Європейське хімічне агентство запустило нову веб-сторінку «Хімічні речовини у нашому житті».

Реалізовано низку заходів, спрямованих на впровадження механізмів дотримання як екологічного законодавства ЄС, так і міжнародних зобов'язань ЄС та його держав-членів.

Акцентовано зусилля на переході ЄС до сталого розвитку, зокрема, підготовлено аналітичний Звіт про перспективи та виклики переходу до сталого та низьковуглецевого майбутнього. Багатостороння платформа щодо впровадження Цілей сталого розвитку звернулася до європейських інституцій щодо пріоритетності фінансування заходів зі сталого розвитку у майбутньому бюджеті ЄС.

У кліматичній сфері досягнуто згоди стосовно майбутнього правового регулювання моніторингу та звітності щодо викидів CO₂ та споживання палива новими важкими транспортними засобами, посилено увагу до проблем фінансування сталого розвитку, кліматичних заходів та заходів переходу до безвуглецевої економіки, а також необхідності ухвалення нової довгострокової кліматичної стратегії ЄС.

В експрес-матеріалі пропонуємо стисло інформацію про політику ЄС щодо якості повітря та розглядаємо один із важливих принципів права ЄС – принцип субсидіарності.

Темою місяця є механізм захисту здоров'я людей та довкілля від впливу хімічних речовин, встановлений Регламентом ЄС про реєстрацію, оцінку, авторизацію і обмеження хімічних речовин та препаратів.

Цей огляд було підготовлено в рамках проекту "Сприяння європейським реформам у сфері довкілля і зміни клімату в Україні" за сприяння Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Громадська синергія» (<http://www.irf.ua/programs/eu/civicsynergy/>). Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля» та Експертно-дорадчого центру «Правова аналітика» і не обов'язково відображає точку зору Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження».

ДОВКІЛЛЯ

ВИСНОВКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ REACH

#ХімічніРечовини

5 березня 2018 р. Європейська Комісія прийняла [Комюніке](#), яким вдруге прозвітувала-ся щодо функціонування та можливостей перегляду Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1907/2006 про реєстрацію, оцінку, авторизацію та обмеження хімічних речовин і препаратів (далі – REACH). Комісія оцінила ефективність Регламенту та звернула увагу на питання, які потребують подальшого удосконалення.

Заходи щодо ефективної імплементації REACH передбачають подальше покращення якості реєстраційних справ, що подаються компаніями, спрощення процесу авторизації хімічних речовин та забезпечення рівних умов для європейських компаній та компаній не з ЄС. Європейська Комісія вкотре наголосила на подальшій підтримці малих і середніх підприємств у дотриманні ними законодавства ЄС, посиленні виконання зобов'язань національними органами влади та покращенні узгодженості REACH із захистом працівників і законодавством про відходи.

Джерело: [Європейська Комісія](#), [Європейське хімічне агентство](#)

ПРОПОЗИЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ПЕРЕГЛЯДУ РЕГЛАМЕНТУ ПРО СТІЙКІ ОРГАНІЧНІ ЗАБРУДНЮВАЧІ

#СтойкіОрганічніЗабруднювачі

22 березня 2018 р. Європейська Комісія схвалила пропозиції з оновлення положень Регламенту про стійкі органічні забруднювачі щодо впорядкування, спрощення та автоматизації питань звітування та моніторингу і, як результат, зменшення адміністративного тиску на держави-члени ЄС. Пропозиції передбачають оновлення ролі Європейського хімічного агентства у сфері стійких органічних забруднювачів, від якого очікується надання наукової підтримки та допомоги для Європейської Комісії щодо координування та управління технічними й адміністративними завданнями згідно з Регламентом про стійкі органічні забруднювачі. Залучення агентства сприятиме покращенню внеску ЄС у досягнення глобальних цілей зі захисту здоров'я людей та довкілля, передбачених Стокгольмською конвенцією про стійкі органічні забруднювачі.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ПОСИЛЕННЯ ПОІНФОРМОВАНOSTІ СПОЖИВАЧІВ ПРО ХІМІЧНІ РЕЧОВИНИ

#ХімічніРечовини, #Споживачі, #Поінформованість

Результати опитування, проведеного у рамках Євробарометру (2016), показали, що близько 65% респондентів стурбовані тим, що зазнають впливу від небезпечних хімічних речовин. У березні Європейське хімічне агентство запустило нову [веб-сторінку](#) «Хімічні речовини у нашому житті», створену для посилення поінформованості євро-

пейських споживачів про переваги та ризики хімічних речовин, які використовуються ними у повсякденному житті.

Веб-сторінка доступна 23 мовами ЄС та містить підрозділи, присвячені нагальним новинам, перевагам та ризикам хімічних речовин у використанні продукції, впливу останніх на здоров'я, довкілля та умови праці.

Джерело: [Європейське хімічне агентство](#)

ОНОВЛЕННЯ ЗУСИЛЬ У ЗАХИСТІ БАЛТІЙСЬКОГО МОРЯ

#МорськеСередовище

6 березня 2018 р. відбулося засідання Комісії зі захисту морського середовища Балтійського моря, на якому розглянуто питання оновлення зусиль задля забезпечення здорового морського середовища Балтійського моря. За результатами зустрічі Комісар з довкілля ЄС та міністри з довкілля 9 прибалтійських країн схвалили [Міністерську декларацію](#). Вирішено оновити зусилля щодо виконання існуючого Плану дій з Балтійського моря, зосередивши увагу на проблемах забруднення, надлишку біогенних речовин, інвазивних видів, надмірного вилову рибних ресурсів, фізичного руйнування морського дна тощо. Серед іншого увагу приділено необхідності детального розроблення регіональних та національних заходів щодо обмеження впливу підводного шуму на морські біологічні види.

Сторони декларації погодилися використовувати Цілі сталого розвитку до 2030 року як основу подальших змін, використання потенціалу Комісії зі захисту морського середовища Балтійського моря як майданчику для регіональної співпраці з впровадження цілей, що стосуються водних та морських питань.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

СТВОРЕНО ГРУПУ З ПОКРАЩЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

#ЕкологічніІнструменти, #ДотриманняЕкологічногоЗаконодавства

13 березня 2018 р. Європейська Комісія започаткувала нову групу експертів високого рівня – Форум з екологічного дотримання та управління, що сприятиме виконанню у 2018 та 2019 роках заходів [Плану дій](#) щодо покращення дотримання екологічного законодавства й управління в державах-членах ЄС.

Форум у 2018 році скеровуватиме впровадження дев'яти заходів, передбачених Планом дій щодо покращення дотримання екологічного законодавства й управління, допомагатиме визначити нові пріоритетні заходи на заміну виконаних та стане майданчиком для обговорення стратегічних питань. Серед очікуваних практичних результатів передбачається розроблення методичних документів щодо зупинення екологічних злочинів, розгляду скарг, захисту сільського середовища та створення мережі оцінювання управління у сфері довкілля в державах-членах ЄС.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ЗВІТ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ПЕРЕХОДУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

#СталийРозвиток,

У березні Європейське агентство з навколишнього середовища опублікувало [Звіт](#) про перспективи та виклики переходу до сталого та низьковуглецевого майбутнього. Звіт складається з п'яти академічних документів, напрацьованих міжнародно визнаними експертами з питань сталого переходу. Згідно зі Звітом досягнення довгострокових цілей сталого розвитку потребує фундаментальних змін системи «споживання-виробництво», що спричиняє деградацію довкілля.

Звіт надає аналітичний огляд рамок, концепцій та окремих способів аналізу щодо переходу та трансформування до сталого розвитку. Звіт розроблений з метою запропонувати рекомендації особам та урядовцям, які ухвалюють політичні рішення з питань переходу та трансформації до сталого розвитку.

Джерело: [Європейське агентство з навколишнього середовища](#)

«СТАЛИЙ РОЗВИТОК – ПРІОРИТЕТ У МАЙБУТНЬОМУ БЮДЖЕТІ ЄС»: ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

#СталийРозвиток, #БюджетЄС, #БагатосторонняПлатформа

20 березня 2018 р. Багатостороння платформа щодо впровадження Цілей сталого розвитку* звернулася до Європейської Комісії з вимогою про надання сталому розвитку пріоритетного напрямку у механізмах фінансування та прийняття рішень, що відбуватимуться у рамках майбутнього семирічного бюджетного процесу ЄС.

Багатостороння платформа підготувала [консультаційний звіт](#), в якому надала рекомендації щодо впровадження цілей сталого розвитку в багаторічну програму фінансового розвитку ЄС, що охоплює період 2020-2027 роки. Серед іншого, рекомендації стосувалися загальних аспектів фінансового розвитку ЄС, узгодженості та взаємозв'язку з витратами на сталий розвиток, майбутніх пріоритетних напрямів витрат, механізмів та інструментів, що забезпечують узгодженість різних напрямів фінансових витрат.

** [Багатостороння платформа високого рівня](#) створена 22 травня 2017 р. Європейською Комісією для надання їй підтримки та консультацій у впровадженні Цілей сталого розвитку, складається з 30 членів та представляє інтереси широких кіл громадянського суспільства (профспілок, бізнес кіл, неурядових організацій, наукових кіл тощо).*

Джерело: [Європейське екологічне бюро](#)

ЗМІНА КЛІМАТУ

РЕГУЛЮВАННЯ МОНІТОРИНГУ ТА ЗВІТНОСТІ ЩОДО ВИКИДІВ CO₂ ТА СПОЖИВАННЯ ПАЛИВА ВАЖКИМИ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

#ПарниковіГази, #МоніторингВикидів, #ВикидиВажкихТранспортнихЗасобів

Представники Європейського Парламенту та Ради ЄС досягнули згоди у регулюванні моніторингу та звітності щодо викидів CO₂ та споживання палива новими важкими транспортними засобами (вантажні автомобілі та автобуси). Це перше законодавство ЄС, яке зосереджується на викидах CO₂ від цих транспортних засобів. Нові правила спрямовані на забезпечення мобільності з низьким рівнем викидів вуглецю та передбачають заходи щодо фундаментальної модернізації європейської мобільності та транспорту.

Основними елементами майбутнього регулювання є:

- здійснення державами-членами моніторингу та подання звітів про реєстрацію даних стосовно усіх нових важких транспортних засобів, зареєстрованих у календарному році, включаючи причепа;
- контроль та повідомлення виробниками транспортних засобів інформації про викиди CO₂ та споживання палива, визначені відповідно до процедури сертифікації для кожного нового автомобіля;
- публічне оприлюднення даних у реєстрі, яким управляє Європейське агентство з охорони навколишнього середовища;
- встановлення системи адміністративних штрафів у разі неподання виробниками транспортних засобів даних або повідомлення недостовірних даних;
- створення системи моніторингу та звітування про результати майбутніх випробувань на дорогах для перевірки викидів CO₂ і споживання палива важких транспортних засобів.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ САМІТ З ПИТАНЬ СТАЛОГО ФІНАНСУВАННЯ

#СталеФінансування, #КліматичнеФінансування

22 березня 2018 року лідери ЄС зібралися на Європейському саміті з питань сталого фінансування. Вони визнали важливу роль бюджету ЄС у вирішенні проблем зміни клімату та збільшенні частки чистої енергетики. Президент Європейської Комісії Юнкер підтвердив, що до 2020 року на проведення кліматичних заходів з бюджету ЄС буде витрачено 20%. Президент Франції Еммануїл Макрон наголосив на необхідності зростання фінансування ЄС, узгодженого з вимогами сталого розвитку, та закликав передбачити 40% витрат у наступному бюджеті ЄС на кліматичні заходи та перехід на сталий розвиток.

Джерело: [Європейська мережа зі зміни клімату](#)

ФІНАНСУВАННЯ БОРТЬБИ ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ ТА ПЕРЕХОДУ ДО БЕЗВУГЛЕЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ В ЄС

#КліматичнеФінансування, #БюджетЄС, #БезвуглецевийРозвиток

Члени Європейського Парламенту визначили пріоритети бюджету ЄС після 2020 року та визнали важливість бюджету ЄС у боротьбі зі зміною клімату та переходу до економіки, яка не залежить від викидів вуглецю та клімату. Позиція Європарламенту слідує за нещодавньою заявою, зробленою 14 міністрами з довілля - членами Групи зеленого розвитку, що підкреслює зростання витрат ЄС на кліматичні заходи.

Європарламентарі закликають до збільшення фінансової підтримки боротьби зі зміною клімату, порівняно з сьогоdnішнім рівнем (який сягає 20%) до цільового показника витрат – 30% на кліматичні заходи та припинення субсидування видобутку викопного палива у майбутніх витратах ЄС. Також підкреслюється необхідність зменшення викидів CO₂ при інвестуванні коштів ЄС у транспортний сектор та підтримки вуглецево-інтенсивних регіонів при їх переході на безвуглецевий розвиток.

Джерело: [Європейська мережа зі зміни клімату](#)

НОВА ДОВГОСТРОКОВА КЛІМАТИЧНА СТРАТЕГІЯ ЄС

#КліматичнаДипломатія, #ЗмінаКлімату

Глави держав-членів та урядів ЄС на зустрічі у Брюсселі 22-23 березня 2018 року закликали Європейську Комісію терміново розробити проект нової довгострокової кліматичної стратегії ЄС до початку 2019 року та чітко визначити в ній зобов'язання Паризької угоди, які невідкладно повинні бути впроваджені в ЄС. У новій стратегії необхідно окреслити зусилля ЄС, які будуть вжиті задля утримання підвищення глобальної температури в межах 1,5 градусів згідно з Паризькою угодою. Це дозволить з'ясувати, наскільки існуюча кліматична ціль ЄС на 2030 рік є достатньою та чи потребує перегляду та збільшення.

Джерело: [Європейська мережа зі зміни клімату](#)

КОРИСНО ЗНАТИ

Політика щодо якості повітря

#ЕкологічнаПолітика

Питання забруднення повітря знаходиться на політичному порядку денному ЄС ще з кінця 1970-х років. Існуюча політика ЄС щодо якості повітря має на меті розроблення та впровадження належних інструментів для покращення якості повітря. Головний правовий інструмент регулювання – Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи. У 2013 році Європейська Комісія прийняла, так званий, Пакет політики щодо чистого повітря, який включає Програму щодо чистого повітря для Європи, пропозиції для директив щодо зменшення національних викидів окремих забруднювачів атмосфери та щодо обмеження викидів певних забруднювачів у повітря від середніх спалювальних установок.

Європейське законодавство щодо якості повітря базується на низці принципів:

- Держави-члени поділяють свою територію на певну кількість зон та агломерацій, в яких здійснюють оцінку забруднення та подають дані щодо якості повітря в Європейську Комісію.
- Якщо рівень забруднення перевищує дозволена межу, держави-члени готують план чи програму якості повітря.
- Інформація про якість повітря повинна бути доступна громадськості.

Принцип субсидіарності

#ПринципиПраваЄС

Принцип субсидіарності є одним із загальних принципів, що визнаються правом ЄС. Принцип субсидіарності закріплений статтею 5 Договору про Європейський Союз, а критерії його застосування визначені Протоколом 2 до Договору. Принцип застосовується у тих сферах, де ЄС не має виключної компетенції. Принцип субсидіарності визначає розподіл повноважень між державами-членами та ЄС.

Згідно з принципом субсидіарності держави-члени залишаються відповідальними за питання, які вони можуть ефективніше вирішити самостійно, ніж на рівні ЄС. І, навпаки, якщо питання може бути вирішене ефективніше на рівні ЄС, то ним повинен займатись ЄС, а не держави-члени.

ТЕМА МІСЯЦЯ

REACH – ПРАВОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ ТА ДОВКІЛЛЯ ВІД ВПЛИВУ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН

#ХімічніРечовини, #REACH

В ЄС функціонує комплексне законодавство, що суттєво посилює захист здоров'я людей і довкілля від негативного впливу хімічних речовин. Його основу складає Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради № 1907/2006 від 18 грудня 2006 р. про реєстрацію, оцінку, авторизацію і обмеження хімічних речовин та препаратів (далі у тексті – REACH), який набув чинності 1 червня 2007 р.

Європейська Комісія двічі – у 2012 та 2018 роках – підготувала звіти щодо результатів функціонування регламенту, досягнення його цілей і завдань та подальших змін у правовому регулюванні використання хімічних речовин на ринку ЄС.

Мета та основні положення REACH

Метою REACH є гарантування високого рівня захисту здоров'я людей та довкілля, включаючи поширення альтернативних методів тестування, що проводиться на тваринах, а також вільний рух хімічних речовин на внутрішньому ринку разом з посиленням конкуренції та інноваційності хімічної промисловості ЄС.

REACH зобов'язує промисловість збирати та зберігати інформацію про безпечність хімічних речовин, використовувати цю інформацію для розвитку і виконання заходів з управління відповідними ризиками, повідомлення користувачів хімічних речовин про такі заходи та документування цієї інформації в реєстраційних справах, що подаються Європейському агентству хімічних речовин.

ПРОЦЕСИ REACH

Мета REACH досягається за допомогою чотирьох процесів:

- **реєстрація.** Кожний виробник або імпортер хімічної речовини, як такої, чи у складі одного або більше препаратів, що здійснює виробництво або імпорт у кількостях, що дорівнюють або більші від 1 тонни на рік, повинен надати до Європейського хімічного агентства заяву про реєстрацію. До 31 травня 2018 р. усі вироблені, імпортовані чи розміщені на ринку ЄС хімічні речовини повинні бути зареєстровані,

- **оцінювання.** Інформація, подана для реєстрації хімічних речовин, перевіряється Європейським хімічним агентством. Держави-члени оцінюють хімічні речовини щодо їхнього впливу на здоров'я людей та довкілля,
- **авторизація.** Ця процедура забезпечує, що ризики від особливо небезпечних хімічних речовин належним чином контролюються і такі речовини неухильно замінюються адекватними альтернативами. Для речовин, включених у Додаток XIV, компанії повинні одержати авторизацію на продовження їхнього використання,
- **обмеження.** Виробництво, використання чи розміщення на ринку ЄС хімічних речовин, що становлять неприйнятний ризик для здоров'я людей чи довкілля, повинно бути обмеженим. Держави-члени ЄС чи Європейська Комісія можуть запропонувати більш ширші обмеження.

Результати, досягнуті за допомогою впровадження вимог REACH

Європейська Комісія у своєму Звіті щодо функціонування REACH (2018 р.) наголосила на суттєвому впливі цього правового інструменту у забезпеченні захисту здоров'я людей і довкілля, що дозволило, зокрема, досягнути таких результатів:

- **безпеки продукції для споживачів, працівників та довкілля.** ЄС досягнув прогресу щодо обмеження чи заборони використання хімічних речовин, які можуть спричинити шкоду здоров'ю людей чи довкіллю, та подальшої їх заміни безпечнішими альтернативами,
- **заборона проведення тестувань на тваринах.** Протягом 2012-2016 років Європейська Комісія щорічно надавала 40 млн євро на підтримку досліджень альтернативних методів тестування,
- **встановлення всеохоплюючої системи даних про хімічні речовини.** У рамках реєстраційної процедури, передбаченої REACH, зібрано інформацію про понад 17 000 хімічних речовин.

Для посилення захисту здоров'я людей та довкілля Європейська Комісія окреслила низку заходів з посилення виконання вимог REACH.

ЗАХОДИ З ПОСИЛЕННЯ ВИМОГ REACH

ОФІЦІЙНО:

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE. Commission General Report on the operation of REACH and review of certain elements Conclusions and Actions. COM/2018/0116 final.

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE Commission General Report on the operation of REACH and review of certain elements Conclusions and Actions. SWD/2018/058 final.

European Commission. Environment. Chemicals.

Із запитаннями та уточненнями звертайтеся до: [Козак Зоряни](#), старшого аналітика Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

Архів оглядів: <http://www.rac.org.ua/oglyad/spetsialni-oglyady>

Усі права на цю публікацію належать ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство довкілля». На цю публікацію поширюються умови ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна Публічна Ліцензія» (CC BY-NC-SA 4.0).

